

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Т.в.о. декана юридичного факультету

Валентина СЛОМА

« 25 »

08

2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Проректор з навково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

« 25 »

08

2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Порівняльне конституційне судочинство»

ступінь вищої освіти – бакалавр

галузь знань – 29 Міжнародні відносини

спеціальність – 293 Міжнародне право

освітньо-професійна програма - «Міжнародне право»

Кафедра міжнародного та європейського права

Форма навчання	Курс	Се-местр	Лекції	Практичні	ІРС	Тренінг	СРС	Разом	Залік
Денна	III	5	32	14	3	6	95	150	3

29.08.2025

Робоча програма розроблена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 29 Міжнародні відносини спеціальності 293 Міжнародне право, затвердженої Вченою Радою ЗУНУ, протокол № 10 від 23.06.2023 р.

Робочу програму склала старший викладач кафедри міжнародного та європейського права, кандидат юридичних наук, Ольга ЗАСТАВНА

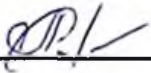
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародного та європейського права, протокол № 1 від 26.08.2025 р.

В.о. завідувача кафедри

Людмила САВАНЕЦЬ

Гарант ОПП

Людмила САВАНЕЦЬ

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПОРІВНЯЛЬНЕ КОНСТИТУЦІЙНЕ СУДОЧИНСТВО»

1. Опис дисципліни «Порівняльне конституційне судочинство»

Дисципліна «Порівняльне конституційне судочинство»	Галузь знань, спеціальність, освітньо- професійна програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань - 29 Міжнародні відносини	Нормативна дисципліна циклу професійної підготовки
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність - 293 Міжнародне право	Рік підготовки: 3 Семестр: 5
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма – «Міжнародне право»	Лекції: 32 год. Практичні заняття: 14 год.
Загальна кількість годин – 150	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота – 95 год. Тренінг – 6 год. Індивідуальна робота – 3 год.
Тижневих годин – 10 год., з них аудиторних – 3 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання дисципліни «Порівняльне конституційне судочинство»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Сформувати у студентів системні знання про принципи, моделі та інститути конституційного судочинства у різних правових системах світу, а також розвинути навички аналізу рішень конституційних і верховних судів зарубіжних країн. Вивчення цієї дисципліни спрямоване на розуміння ролі конституційної юстиції у забезпеченні верховенства права, захисті прав і свобод людини та громадянина, підтриманні демократичного ладу, а також на підготовку студентів до використання порівняльно-правового підходу у науковій та практичній діяльності.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Порівняльне конституційне судочинство» є:

- формування у студентів цілісного уявлення про принципи, моделі та інститути конституційного судочинства у різних правових системах світу;
- формування навичок правильного орієнтування у системі рішень конституційних і верховних судів, а також їх порівняльного аналізу;
- освоєння базової термінології, категорій, теорій та концепцій у сфері конституційного судочинства;
- встановлення тенденцій розвитку сучасних систем конституційної юстиції у контексті демократизації, глобалізації та європейської інтеграції;
- набуття вмінь і навичок застосування здобутих знань у науковій, навчальній та практичній діяльності.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

Вивчення дисципліни забезпечує формування таких спеціальних (фахових) компетентностей:

СК 04. Здатність тлумачити і застосовувати право Європейського Союзу, брати участь в адаптації законодавства України до права ЄС, забезпечувати правове супроводження європейської та євроатлантичної інтеграції України.

СК 05. Здатність аналізувати зміст національних правових норм, інститутів і галузей права у порівняльно-правовому контексті.

СК 07. Здатність надавати юридичні висновки й консультації з питань міжнародного публічного і міжнародного приватного права, права Європейського Союзу, національного права України та права інших держав; прогнозувати і оцінювати юридичні ризики зовнішньополітичних та зовнішньоекономічних ініціатив та шляхи їхньої мінімізації.

СК 12. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і проблеми в міжнародно-правовій та національно-правовій діяльності.

СК 14. Здатність до самостійної підготовки проєктів нормотворчих, правоінтерпретаційних та правозастосовних актів

2.4. Передумови для вивчення дисциплін:

Теорія держави і права, Порівняльне конституційне право.

2.5. Результати навчання:

РН 02. Розуміти історичний контекст формування міжнародноправових норм та інститутів, цінності, що лежать у їхній основі, прогнозувати основні напрямки розвитку міжнародного і національного права.

РН 05. Здійснювати порівняльний аналіз правових систем, оцінювати і аргументувати їхні недоліки та переваги, знаходити і тлумачити релевантне іноземне законодавство, надавати консультації щодо його змісту і практики застосування, оцінювати та мінімізувати ризики юридично значущих дій з урахуванням множинності правових систем і юрисдикцій.

РН 12. Доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з актуальних питань європейської та євроатлантичної інтеграції, міжнародного права, національного права та порівняльного правознавства.

РН 16. Формулювати висновки, розробляти рекомендації, обґрунтовувати власне

бачення шляхів розв'язання проблем у сфері правотворчої, право інтерпретаційної та правозастосовної діяльності.

РН 17. Застосовувати сучасні наукові досягнення у сфері міжнародного права, права Європейського Союзу та національного права, інтерпретувати результати наукових досліджень

3. Зміст дисципліни «Порівняльне конституційне судочинство»

Змістовий модуль 1. Загальна характеристика та історичні передумови формування конституційної юстиції

Тема 1. Основні сучасні моделі конституційної юстиції.

Функціональне призначення та поняття конституційного контролю. Органи конституційного контролю. Конституційна юстиція як інституційна форма здійснення конституційного контролю. Американська модель конституційної юстиції: поняття, переваги і недоліки. Справа Мербері vs. Медісон (1803 р.). Континентальна (європейська) модель конституційної юстиції. Види конституційного контролю. Вплив міжнародного права на національну конституційну юстицію.

Тема 2. Особливості виникнення конституційною юстиції у країнах Західної Європи.

Значення історичних передумов для становлення конституційної юстиції у країнах Західної Європи. Становлення конституційної юстиції у Німеччині. Становлення конституційної юстиції в Італії. Становлення конституційної юстиції у Франції. Основні тенденції розвитку конституційної юстиції у Західній Європі.

Тема 3. Відродження конституційної юстиції у країнах Східної Європи.

Правові передумови становлення конституційної юстиції в постсоціалістичних державах. Особливості діяльності конституційного суду в Польщі. Особливості діяльності конституційного суду в Угорщині. Особливості діяльності конституційного суду в Чехії. Перспективи розвитку конституційної юстиції країн Східної Європи.

Тема 4. Конституційний контроль та конституційна юстиція в Україні

Становлення та розвиток конституційної юстиції в Україні. Політико-правова природа Конституційного Суду України. Політизація конституційної юстиції і доктрина політичного питання. Нормативне регулювання організації та діяльності Конституційного Суду України. Регламент Конституційного Суду. Засади діяльності Конституційного Суду України.

Змістовий модуль 2. Організація діяльності органів конституційної юстиції

Тема 5. Склад та організація діяльності органів конституційної юстиції.

Склад органів конституційної юстиції та порядок їх формування. Конкурсний відбір на посади. Призначення на посади. Структура Конституційного Суду. Органи Конституційного Суду та їхнє функціональне призначення. Велика палата. Сенат. Колегія суддів. Голова та інші посадові особи Конституційного Суду. Секретаріат Конституційного Суду. Призначення на посади та звільнення з посад працівників Секретаріату.

Тема 6. Правовий статус суддів органів конституційної юстиції.

Загальна характеристика статусу судді. Вимоги до судді органу конституційної юстиції. Набуття та припинення повноважень судді. Безперервність функціонування Конституційного суду. Вимоги несумісності. Дисциплінарні проступки судді Конституційного суду. Повноваження судді органу конституційної юстиції. Статусні та функціональні права судді Конституційного суду. Загальні та спеціальні обов'язки судді Конституційного Суду. Гарантії діяльності суддів.

Тема 7. Повноваження органів конституційної юстиції.

Повноваження та функції органів конституційної юстиції: загальна характеристика. Контроль відповідності Конституції (конституційності) правових актів. Офіційне тлумачення Конституції. Контроль відповідності Конституції (конституційності) міжнародних договорів. Контроль додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про усунення Президента и з поста в порядку імпідменту. Контроль відповідності Конституції (конституційності) питань, які пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою. Контроль відповідності Конституції (конституційності) законопроектів про внесення змін до Конституції. Контроль відповідності Конституції (конституційності) актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим. Контроль відповідності Конституції (конституційності) законів (їх окремих положень) за конституційною скаргою особи, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон суперечить Конституції

Тема 8. Провадження у справах конституційної юрисдикції.

Поняття та особливості конституційного провадження. Суб'єкти та форми звернення до Конституційного Суду. Конституційне подання. Конституційне звернення. Конституційна скарга. Учасники конституційного провадження. Організаційно-правові форми конституційного провадження. Строки конституційного провадження. Поняття, види та характеристика стадій конституційного провадження. Попередній розгляд. Процедура розгляду звернень. Прийняття актів конституційної юстиції. Виконання актів Конституційного Суду.

Тема 9. Особливості розгляду конституційних скарг.

Поняття та призначення конституційної скарги. Види конституційних скарг у сучасних правових системах. Умови прийнятності конституційної скарги. Вичерпання всіх національних засобів правового захисту. Суб'єктивне обмеження. Предметне обмеження. Формальні вимоги. Особливості процедури розгляду конституційних скарг. Правові наслідки розгляду конституційної скарги. Конституційна скарга як механізм захисту прав і свобод людини.

Тема 10. Правова природа актів органів конституційної юстиції.

Поняття та ознаки актів органів конституційної юстиції. Види актів органів конституційної юстиції. Юридична сила актів органів конституційної юстиції. Правові наслідки прийняття актів органів конституційної юстиції. Проблеми виконання актів органів конституційної юстиції. Порядок прийняття рішень та надання висновків Конституційним Судом. Окрема думка судді Конституційного Суду. Юридичні позиції Конституційного Суду: поняття та значення. Проголошення, опублікування і набрання чинності рішень та висновків Конституційного Суду. Порядок виконання актів Конституційного Суду.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Порівняльне конституційне судочинство»

№ п/п	Тема	Кількість годин					Контрольні заходи
		Лекції	Практичні	Само- стійна робота	ІРС	Тре- нінг	
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика та історичні передумови формування конституційної юстиції							
1.	Тема 1. Основні сучасні моделі конституційної юстиції	4	2	9	1	3	Тести, опитування презентації
2.	Тема 2. Особливості виникнення конституційною юстиції у країнах Західної Європи.	2	2	10			Тести, опитування реферати
3.	Тема 3. Відродження конституційної юстиції у країнах Східної Європи	2		10			Тести, опитування кейси
4.	Тема 4. Конституційний контроль та конституційна юстиція в Україні.	4	2	10			Тести, опитування кейси
Змістовий модуль 2. Організація діяльності органів конституційної юстиції							
5.	Тема 5. Склад та організація діяльності органів конституційної юстиції.	4	2	10	2	3	Тести, опитування кейси
6.	Тема 6. Правовий статус суддів органів конституційної юстиції	2		8			Тести, опитування презентації
7.	Тема 7. Повноваження органів конституційної юстиції.	2	2	8			Тести, опитування кейси
8.	Тема 8. Провадження у справах конституційної юрисдикції	4		10			Тести, опитування презентації
9.	Тема 9. Особливості розгляду конституційних скарг	4	2	10			Тести, опитування реферати
10.	Тема 10. Правова природа актів органів конституційної юстиції	4	2	10			Тести, опитування реферати
	Всього	32	14	95	3	6	

5. Тематика практичних занять.

Практичні заняття мають на меті поглиблення теоретичних знань студентів і набуття ними необхідних практичних навичок застосування норм міжнародного права. Студенти повинні навчитися розробляти правові позиції, аргументовано відстоювати їх у дискусіях, розв'язувати кейси, моделювати судові засідання та переговорні процеси.

Підготовка до практичних занять полягає у вивченні теоретичного матеріалу, опрацюванні міжнародно-правових документів та матеріалів судової практики міжнародних судових органів, ознайомлення із спеціальною науковою літературою з теми заняття. З метою перевірки рівня засвоєння матеріалу необхідно дати відповідь на контрольні запитання і виконати практичні завдання. Важливою формою поглиблення знань з дисципліни «Порівняльне конституційне судочинство» є підготовка студентами реферативних доповідей з проблемних питань курсу, їх заслуховування та обговорення на заняттях.

Робочою програмою вивчення курсу «Порівняльне конституційне судочинство» передбачено проведення практичних занять в обсязі 14 годин.

Змістовий модуль 1.

Практичне заняття №1.

Тема 1. Основні сучасні моделі конституційної юстиції.

Мета: Удосконалити знання щодо сутності та призначення конституційної юстиції в демократичній державі; розмежувати американську та континентальну моделі конституційної юстиції, визначити особливості впливу міжнародного права на національну конституційну юстицію.

Питання для обговорення:

1. Функціональне призначення та поняття конституційного контролю.
2. Органи конституційного контролю. Конституційна юстиція як інституційна форма здійснення конституційного контролю
3. Американська модель конституційної юстиції: поняття, переваги і недоліки. Справа Мербері vs. Медісон (1803 р.).
4. Континентальна (європейська) модель конституційної юстиції.
5. Види конституційного контролю.
6. Вплив міжнародного права на національну конституційну юстицію.

Практичне заняття №2.

Тема 2-3. Особливості виникнення конституційною юстиції у країнах Західної та Східної Європи.

Мета: закріпити знання про історичні передумови становлення та розвитку конституційної юстиції в Європі, концепцію централізованого конституційного контролю, особливості становлення конституційної юстиції у Німеччині, Італії та Франції. Визначити правові передумови становлення конституційної юстиції в постсоціалістичних державах; особливості діяльності конституційних судів у країнах Східної Європи (Польща, Угорщина).

Питання для обговорення:

1. Значення історичних передумов для становлення конституційної юстиції у країнах Західної Європи
2. Становлення конституційної юстиції у Німеччині.
3. Становлення конституційної юстиції в Італії.
4. Становлення конституційної юстиції у Франції.
5. Правові передумови становлення конституційної юстиції в постсоціалістичних державах.
6. Особливості діяльності конституційного суду в Польщі.
7. Особливості діяльності конституційного суду в Угорщині.

Практичні заняття №3.

Тема 4. Конституційний контроль та конституційна юстиція в Україні

Мета: здійснити правовий аналіз особливостей конституційної юстиції та правового захисту Конституції в Україні; визначити правовий статус Конституційного Суду України.

Питання для обговорення:

1. Становлення та розвиток конституційної юстиції в Україні.
2. Політико-правова природа Конституційного Суду України.
3. Політизація конституційної юстиції і доктрина політичного питання.
4. Нормативне регулювання організації та діяльності Конституційного Суду України.
5. Засади діяльності Конституційного Суду України.

Змістовий модуль 2. Організація діяльності органів конституційної юстиції

Практичне заняття №4.

Тема 5-6. Склад та організація діяльності органів конституційної юстиції. Правовий статус суддів

Мета: визначити особливості організації органів конституційної юстиції в сучасному світі, з'ясувати правовий статус суддів, порядок набуття та припинення ними повноважень; визначити зміст і особливості правового статусу судді, повноваження, порядок набуття та припинення повноважень суддів органів конституційної юстиції; охарактеризувати гарантії діяльності судді

Питання для обговорення:

1. Склад органів конституційної юстиції та порядок їх формування.
2. Структура Конституційного Суду.
3. Органи Конституційного Суду та їхнє функціональне призначення.
4. Голова та інші посадові особи Конституційного Суду.
5. Секретаріат Конституційного Суду.
6. Загальна характеристика статусу судді.
7. Вимоги до судді органу конституційної юстиції.
8. Набуття та припинення повноважень судді.
9. Повноваження судді органу конституційної юстиції.
10. Гарантії діяльності суддів.

Практичне заняття №5.

Тема 7-8. Повноваження органів конституційної юстиції.

Мета: здійснити комплексний аналіз функцій та повноважень органів конституційної юстиції, особливостей розгляду ними справ.

Питання для обговорення:

1. Повноваження та функції органів конституційної юстиції: загальна характеристика.
2. Контроль відповідності Конституції (конституційності) правових актів.
3. Офіційне тлумачення Конституції.
4. Контроль відповідності Конституції (конституційності) міжнародних договорів.
5. Контроль додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про усунення Президента и з поста в порядку імпічменту.
6. Контроль відповідності Конституції (конституційності) питань, які пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою.
7. Контроль відповідності Конституції (конституційності) законопроектів про внесення змін до Конституції.
8. Контроль відповідності Конституції (конституційності) актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим.
9. Контроль відповідності Конституції (конституційності) законів (їх окремих положень) за конституційною скаргою особи, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон суперечить Конституції

10. Поняття та особливості конституційного провадження.
11. Суб'єкти та форми звернення до Конституційного Суду. Учасники конституційного провадження.
12. Організаційно-правові форми конституційного провадження.
13. Строки конституційного провадження.
14. Поняття, види та характеристика стадій конституційного провадження.

Практичне заняття №. 6

Тема 9. Особливості розгляду конституційних скарг.

Мета: вдосконалити знання щодо видів, умов прийнятності та особливостей розгляду та конституційних скарг, правових наслідків такого розгляду.

Питання для обговорення:

1. Поняття та призначення конституційної скарги.
2. Види конституційних скарг у сучасних правових системах.
3. Умови прийнятності конституційної скарги.
4. Особливості процедури розгляду конституційних скарг.
5. Правові наслідки розгляду конституційної скарги.
6. Конституційна скарга як механізм захисту прав і свобод людини.

Практичне заняття №7.

Тема 10. Правова природа актів органів конституційної юстиції.

Мета: визначити правову природу та види актів органів конституційної юстиції, особливості їх виконання.

Питання для обговорення:

1. Поняття, види та властивості актів Конституційного Суду.
2. Порядок прийняття рішень та надання висновків Конституційним Судом
3. Окрема думка судді Конституційного Суду.
4. Юридичні позиції Конституційного Суду: поняття та значення.
5. Проголошення, опублікування і набрання чинності рішень та висновків Конституційного Суду.
6. Порядок виконання актів Конституційного Суду.

6. Самостійна робота

Самостійна робота, як одна із форм засвоєння навчального матеріалу у вільний від обов'язкових занять час і без участі викладача, передбачає особистісно-орієнтовану організацію самоосвіти студента. Організація самостійної роботи вимагає особливої уваги, тому що частина питань кожної теми виноситься на самостійне опрацювання студентами, а матеріал, передбачений для засвоєння під час самостійної роботи, виноситься на екзамен. Самостійна робота забезпечується необхідними навчально-методичними засобами (у тому числі конспектами лекцій, навчально-методичними розробками для самостійного вивчення дисципліни, періодичними виданнями). Студенти мають можливість самостійно опрацьовувати навчальний матеріал у бібліотеці, навчальних кабінетах і комп'ютерних класах з використанням мережі Інтернет та системи Moodle, а також у домашніх умовах (при отриманні відповідного пакету навчально-методичної літератури).

Самостійна робота є видом позааудиторної індивідуальної роботи студента навчального, навчально-дослідницького характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і завершується оцінюванням. Метою є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної діяльності.

Самостійна робота з «Порівняльного конституційного судочинства» полягає у самостійному науковому дослідженні актуальних, дискусійних питань різних галузей міжнародного права. Самостійна робота спрямована на те, щоб поглибити знання студента, навчити його мислити оригінально, нестандартно, самостійно, творчо. З цією метою пропонуються різнопланові завдання:

- підготовка наукової статті або тез наукової доповіді до друку (100 балів);
- участь у конференціях (100 балів);
- участь у студентських олімпіадах (100 балів);
- написання есе, виконання творчих завдань (100 балів);
- участь у командному проєкті (макс. 100 балів у залежності від внеску в проєкт);
- участь у круглих столах, заходах кафедри та університету й інше (макс. 100 балів у залежності від активності та особистого внеску);
- інші види самостійної роботи, що погоджуються індивідуально студентом і викладачем (макс 100 балів).

Модуль «Самостійна робота» може бути зарахованим за результатами підтвердження відповідним сертифікатом участі у Школі польського та європейського права, Школі права Європейського Союзу.

Вид самостійної роботи погоджується з кожним студентом індивідуально.

Тематика есе, наукової статті, тез та інших наукових робіт та творчих завдань із проблематики курсу також погоджуються з кожним студентом індивідуально.

Пропонована тематика.

1. Порівняльний аналіз моделей конституційної юстиції: централізована vs децентралізована.
2. Повноваження конституційних судів у різних країнах: обмеження та гарантії незалежності.
3. Конституційні скарги як інструмент захисту прав людини у різних правових системах.
4. Взаємодія конституційних судів із законодавчою та виконавчою владою: міжнародний досвід.
5. Юридична сила рішень конституційних судів: обов'язковість та механізми виконання.
6. Роль конституційних судів у захисті прав меншин: порівняльний підхід.
7. Вплив рішень ЄСПЛ на діяльність конституційних судів країн Східної Європи.
8. Вплив рішень Суду справедливості ЄС на національні конституційні суди.
9. Конституційна юстиція у пострадянських країнах: формування та трансформація повноважень.

10. Особливості контролю конституційності законів у країнах Західної Європи.
11. Вплив політичних криз на незалежність конституційних судів: порівняльний аналіз.
12. Правова природа актів конституційних судів у різних правових системах.
13. Повноваження конституційних судів у питаннях міжнародних договорів і європейського права.
14. Роль конституційних судів у впровадженні стандартів прав людини в національне законодавство.
15. Суперечності між рішеннями конституційних судів і іншими органами влади: кейси Європи.
16. Конституційна юстиція і політична нейтральність: уроки для пострадянських держав.
17. Порівняльний аналіз процедур розгляду справ у конституційних судах різних країн.
18. Вплив глобальних міжнародних стандартів на повноваження конституційних судів.
19. Особливості рішень конституційних судів у країнах із змішаною моделлю державного устрою.
20. Трансформація повноважень конституційних судів у XXI столітті: виклики і перспективи.
21. Впровадження прецедентного права у діяльність конституційних судів: міжнародний досвід.

7. Тренінг з дисципліни «Порівняльне конституційне судочинство»

Трénінг (англ. *training*) — це запланований процес модифікації (зміни) відношення, знання чи поведінкових навичок того, хто навчається, через набуття навчального досвіду з тим, щоб досягти ефективного виконання в одному виді діяльності або в певній галузі. Тренування (від англ. to train — виховувати, навчати) — комплекс вправ для тренування в чому-небудь.

Тренінг є незамінним елементом системи навчання, що надає можливість отримати нові знання та досвід їх практичного використання шляхом вироблення нових навичок та умінь.

Мета проведення навчального тренінгу полягає у набутті учасниками тренінгу нових професійних навичок та умінь, формування навичок співпраці, критичного та логічного мислення, аналізу, відбору та презентації інформації, пошук ефективних шляхів розв’язання поставлених проблем завдяки об’єднанню зусиль учасників в тренінговій групі.

Рекомендований порядок підготовки та участі студента у тренінгу: самостійна підготовка та участь у дебатах в рамках аудиторного проведення тренінгу.

Тренінг проводиться у встановлені строки із підведенням підсумків шляхом обговорення результатів досліджень, обміну думками з питань, які виносились на дебати, обґрунтування та доведення власної позиції. Враховуючи основну мету навчальної дисципліни «Порівняльне конституційне судочинство», студентам запропоновано орієнтовну тематику дебатів (студенти також можуть запропонувати власну тематику, попередньо погодивши її з викладачем).

Тренінг проводиться наприкінці семестру із підведенням підсумків шляхом обговорення результатів виконаних завдань, обмін думками з питань, які виносились на заняття. Максимальна оцінка 100 балів.

Тематика тренінгу:

1. Правовий аналіз стану розвитку органів конституційної юстиції окремої країни/країн.
2. Аналіз судової практики конституційних судів (тематика узгоджується з групою або студентами індивідуально).
3. Модельоване судове засідання (залежно від інтересів групи, адже такі тренінги є командною роботою).

Порядок проведення тренінгу:

1. Підготовчий етап (за 1-2 тижні до тренінгу). Визначення тематики та формату, розподіл ролей, визначення правил проведення, пошук джерел, ознайомлення з критеріями оцінювання.
2. Вступна частина. Відкриття засідання/дебатів (оголошення теми, представлення учасників та їх ролей), визначення процедури (часові рамки, порядок висловлювань).
3. Основна частина. Судове засідання: презентація сторін, допит свідків/експертів, заключне слово. Дебати: конструктивні промови учасників, питання опонентам, заключне слово.
4. Заключний етап. Оголошення рішення/підбиття підсумків.
5. Рефлексія та оцінювання. Учасники обмінюються враженнями, обговорюють складні моменти. Викладач/експерт дає зворотний зв'язок щодо застосування норм міжнародного права, логіки аргументації, якості підготовки.

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Методи навчання

У навчальному процесі використовуються: лекції, практичні та індивідуальні заняття, групова робота, реферування, а також методи опитування, тестування, ділові ігри тощо.

Методи оцінювання.

У процесі вивчення дисципліни «Порівняльне конституційне судочинство» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента:

- поточне тестування та опитування;
- модульне тестування та опитування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання виконання самостійної роботи;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- есе;
- тренінги;
- інше.

9. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим, пропуски практичних занять відпрацьовуються. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу адміністрації факультету.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100 бальною шкалою) з дисципліни «Порівняльне конституційне право» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3
40 %	40 %	5 %	15 %
Поточне оцінювання	Модульний контроль	Тренінги	Самостійна робота
Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне усіх оцінок, отриманих на практичних заняттях. Оцінювання на практичних заняттях здійснюється за 100 бальною шкалою. Кожен здобувач має бути оцінений не рідше як раз на два заняття та отримати не менше чотирьох оцінок. Пропуски практичних занять обов'язково відпрацьовуються в години консультацій, в іншому випадку вони вважаються оцінкою «0» та враховуються при визначенні середнього арифметичного. Для здобувачів, які навчаються за індивідуальним графіком, поточне оцінювання проводиться під час консультацій, та шляхом виконання завдань в системі Moodle. Поточне оцінювання проводиться шляхом усного опитування, підготовки наукових доповідей, розв'язування кейсів, тестування через систему Moodle на практичних заняттях.	Підсумковий модульний контроль планується наприкінці семестру, передбачає розкриття 2 теоретичних питань - по 30 балів і розв'язування 2 кейсів – по 20 балів. Оцінювання модульного контролю здійснюється за 100 бальною шкалою.	Тренінг проводиться наприкінці семестру на окремих заняттях. Під час тренінгу оцінюються участь у дебатах чи модельованих судових засіданнях за визначеною тематикою. Тренінг оцінюється за 100 бальною шкалою.	Оцінка визначається як середнє арифметичне із оцінок отриманих за виконання різнопланових завдань щодо підготовки наукової роботи (есе, наукової статті, тез), анотації до наукової статті, участі у наукових конференціях. Модуль «Самостійна робота» може бути зарахованим за результатами підтвердження відповідним сертифікатом участі у Школі польського та європейського права, Школі права Європейського Союзу. Оцінювання самостійної роботи здійснюється за 100 бальною шкалою.

Поточне опитування під час заняття:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань;

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки;

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності;

1–59 балів – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань.

Підсумкова оцінка за поточне опитування кожного модуля визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих під час занять в межах кожного модуля.

Тренінг:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його використовує під час виконання завдань тренінгу, виявляє творчий підхід до виконання завдань;

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при виконанні окремих завдань тренінгу не вистачає достатньої глибини та аргументації його використання, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки, загалом виявляє творчий підхід до виконання завдань;

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та загалом його використовує при виконанні завдань тренінгу, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому суттєві неточності та помилки, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань;

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його використовує, недостатньо розкриває зміст завдань тренінгу, допускаючи при цьому суттєві неточності, не виявляє творчого підходу до виконання завдань;

1–59 – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст завдань тренінгу, не бере участі у колективних завданнях під час проведення тренінгу.

Самостійна робота:

90–100 балів – зміст самостійної роботи повністю відповідає встановленим вимогам, містить елементи самостійного дослідження, свідчить про високий рівень опанування навчального матеріалу, студент на високому рівні виявляє творчий підхід до виконання завдань;

75–89 балів – зміст самостійної роботи в основному відповідає встановленим вимогам, можуть бути несуттєві недопрацювання за окремими завданнями, свідчить про належний рівень опанування навчального матеріалу, студент належно виявляє творчий підхід до виконання завдань;

60–74 балів – поставлені завдання виконані на недостатньому рівні; наведені авторські напрацювання є загальними і слабо обґрунтованими, свідчать про недостатній рівень опанування навчального матеріалу; студент припускається значних помилок у виконанні завдань, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань;

1–59 балів – завдання практично не виконані; відсутні авторські напрацювання; грубі помилки у вирішенні завдань роботи, що свідчать про низький рівень опанування навчального матеріалу; студент не виявляє творчого підходу до виконання завдань.

Модульна робота – вид контролю, при якому засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу оцінюється від 0 до 100 балів як сума балів за виконані завдання.

Варіант роботи складається із:

теоретичних (проблемних) питань: 2 теоретичні питання, за відповідь які студент може отримати від 0 до 20 балів, що в підсумку дає максимально 40 балів;

20–30 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді, глибоко та всебічно розкриває зміст завдання.

1–20 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не в повному обсязі, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання, допускаючи при цьому суттєві неточності, відповіді на запитання нечіткі.

задач/кейсів (практичних завдань): 2 задачі, за розв'язання кожної із яких студент може отримати від 0 до 20 балів, що в підсумку дає максимально 40 балів;

15–25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, правильно розв'язує практичне завдання і інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність виконання.

5–14 балів – у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, правильно

розв'язує практичне завдання, але на додаткові контрольні запитання відсутня повна відповідь, допускає несуттєві неточності та фрагментарно (без аргументації) інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність виконання.

1–4 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно розв'язує практичне завдання, допускає суттєві неточності, поверхнево його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань.

тестів: 20 тестів, за правильну відповідь на кожен із яких студент може отримати 1 бал, що в підсумку дає максимально 20 балів.

Шкала оцінювання

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74		D (задовільно)
60-64	задовільно	E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Найменування	Номер теми
Мультимедійний проектор та проєкційний екран	1 – 11
Програмне забезпечення базових інформаційних технологій: Microsoft Office, телекомунікаційне програмне забезпечення	1 – 11
Наявність доступу до мережі Інтернет	1 – 11
Персональні комп'ютери, ноутбук	1 – 11
Комунікаційна навчальна платформа Moodle	1 – 11
Комунікаційне програмне забезпечення Zoom	1 – 11

12. Рекомендовані джерела інформації

1. Конституція України. Прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 року № 2136-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text> (дата звернення: 01.04.2025)
3. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23 лютого 2006 року N 3477-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text> (дата звернення: 01.04.2025)
4. Про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору) : Закон України від 7 лютого 2019 року № 2680-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2680-19#n2> (дата звернення: 01.04.2025)
5. Савчин М. В. Порівняльне конституційне право: навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2019. 328 с.
6. Савчин М. Конституційна юстиція та забезпечення конституційного порядку: 2005–2020. Ужгород : Рік-У, 2020. 384 с
7. Савчин М.В., Завидняк А.В., Олашин В.В. Пряма дія Конституції України у фокусі: доступ до правосуддя та судовий контроль за виконанням судових рішень. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2022. № 70, с. 146-155.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL:<http://portal.rada.gov.ua/>
2. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL:<http://www.president.gov.ua/>
3. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL:<http://www.kmu.gov.ua/>
4. Офіційний веб-портал Служби безпеки України. URL: <https://ssu.gov.ua/>
5. Офіційний веб-портал Головного управління розвідки Міністерства оборони України. URL: <https://gur.gov.ua>